

POSUDEK VEDUCÍHO PRÁCE NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Téma diplomové práce: Přednosti a nedostatky vybraných forem vlády – parlamentní republika vs. prezidentská republika – komparativní analýza

Autorka diplomové práce: Šárka Brabcová

Vedoucí práce: JUDr. Stanislav Sádovský, Ph.D., LL.M., MSc

Práce zabývající se státovědními komparacemi vždy nabízejí zajímavé úhly pohledu na problematiku, které již zpravidla byly v minulosti opakovaně zpracovávány. Ústavní makrokomparatistika je nelehkým oborem a zvolené téma dosvědčuje, že si autorka neklade, pokud jde o zpracování, nízké cíle, zvláště vezme-li se v úvahu „druhoplánová“ ambice autorky, tj. metodologický návod, jak analyzovanou problematiku zakomponovat do praktické výuky.

Práce se skládá z úvodu, devíti kapitol a závěru a má včetně příloh rozsah 84 stran.

Autorka „uchopila“ zvolené téma metodologicky vhodně, když správně předpokládá, že ne každý čtenář práce bude alespoň v základním rozsahu disponovat pojmovým arzenálem státovědy. Proto autorka první (co do rozsahu necelou) polovinu práce věnuje státovědní terminologii a osvětlení základních atributů, které se ke zpracovávané problematice úzce vážou, a druhou (co do rozsahu větší) polovinu práce pak zaměřuje na již zmiňovanou komparatistiku.

První kapitola je věnována pojmu státu a teoriím jeho vzniku a autorka upozorňuje na fakt, že definiční vymezení pojmu stát je úzce závislé na vědním oboru, v jehož rámci je stát analyzován. I když jsou v této kapitole správně vymezeny definiční znaky státu a atributy moderního (právního, demokratického, ústavního atp.) státu, nelze si nepovšimnout, že finální a explicitně vyjádřená oficiální státovědní definice státu jako „právem institucionalizovaná forma organizace společenského života, která má na určitém území nejvyšší, suverénní moc nad daným územím a jeho obyvatelstvem“ chybí. S ohledem na již zmíněnou skutečnost, že kapitola pracuje jak s nejvýznamnějšími definičními znaky, tak i se souvisejícími atributy, lze tento nedostatek shledat jako nepodstatný ve vztahu ke zpracovávanému tématu, avšak ve vztahu k pedagogicko-edukativnímu zamýšlenému zaměření práce jako zaznamenaný.

Druhá kapitola práce se věnuje formě vlády jako složce formy státu a pozornost je v ní věnována v současné době jediným dvěma významným formám vlády – republice a monarchii. Deskriptivní charakter kapitoly je objektivně dán, neboť se jedná o problematiku, která je historicky notoricky zpracovávána a je fakticky téměř vyloučeno prezentovat nějaký nový (a už vůbec ne překvapivý) pohled či objevnou souvislost. Autorka si s danou problematikou poradila „řemeslně“ dobře a poměrně čtivou formou předkládá fakta, jež nemusí být čtenáři přicházejícímu z nestátovědního oboru zcela známá.

Je pochopitelné, že pokud je pojem „forma vlády“ vnímán jako struktura vztahů mezi nejvyššími státními orgány a vztah nejvyšších státních orgánů k obyvatelstvu daného státu, pak se při zpracovávání předmětného tématu nelze vyhnout ani osvětlení problematiky dělby moci. Autorka tak činí v rámci třetí kapitoly a správně upozorňuje na fakt, že montesquieovské tripartitní dělení moci (onen populární trojúhelník vrcholů v podobě moci zákonodárné, výkonné a soudní) se již historicky přežilo a pro moderní státy je vhodnějším analytickým přístupem k dělbě moci její horizontální a vertikální institucionalizace, byť nedotažené linie přímkou k jednotlivým popiskům na obrázku č. 2 budou nejspíše vyžadovat jistou (ovšem velmi mírnou) dávku kreativity neobeznámeného čtenáře, aby prezentované popisky správně přiřadil.

Poslední kapitolou, kterou by bylo možno označit jako přípravnou, než se pozornost věnuje ústřední problematice tématu, avšak kapitolou, bez níž by (stejně jako bez předchozích tří) hlavní téma nebylo možno fundovaně zpracovat, je kapitola čtvrtá, která je zaměřena na jednotlivé typy formy vlády. Kapitola tedy předkládá ucelený přehled všech hlavních typů forem monarchistické a republikánské vlády a jejich základních charakteristik, z nichž pak autorka v souladu se zaměřením práce volí dvě – parlamentní republiku a prezidentskou republiku a věnuje jim svou následnou analyticko-komparativní pozornost. V této souvislosti je nutno poznamenat, že se autorka správně nenechala „zmást“ odlišnou terminologií politologického oboru a správně užívá výlučně státovědní pojmy. To, že samostatně nevyčleňuje typ parlamentní a konstituční monarchie je nepodstatný, neboť nuance mezi těmito typy jsou s ohledem na zaměření práce nevýznamné.

Pátou kapitolou již začíná „ostrá“ část práce. I když pátá kapitola nepatří mezi nejrozsáhlejší kapitoly, zabývá se významnou problematikou nejvyšších státních orgánů v republikánském typu vlády a parlamentarismem jako takovým, což je pro následnou komparaci zcela zásadním východiskem.

Šestá kapitola je orientována na parlamentní republiku, přičemž prezentovaná obecná fakta jsou demonstrována na konkrétním příkladu parlamentní republiky (Česká republika), což je jistě v souvislosti se zmiňovanou didaktickou dimenzí práce maximálně přínosné, ač by bylo možno této kapitole v některých ohledech vytknout snad až příliš kazuistický charakter kvůli orientaci na v daném okamžiku nejspíš závažné, nicméně z pohledu širších historických souvislostí pomíjivé události. Mírně rušivě pak také působí nezřetelnost hranice mezi popisem objektivní situace a vlastním autorským (subjektivním) hodnocením – např. poznámky o stavu české politické scény.

To, co bylo uvedeno v tomto hodnocení pro kapitolu pátou, platí v obdobné míře i pro kapitolu šestou, která se zaměřuje na republikánskou formu vlády v podobě prezidentské republiky. V tomto případě se již autorka kazuistiky v míře větší než malé vyvarovala a ani nejistota v tom, co je objektivní popis stavu a co autorské hodnocení společenských jevů není u čtenáře vyvolávána.

Jádro práce je pak obsaženo v osmé kapitole – vlastní komparaci obou analyzovaných typů forem vlády. Autorka, aniž by ztrácela čas nějakými úvodními formulacemi, přechází rázně přímo ke komparaci a vyjmenovává zásadní rozdíly mezi jednotlivými systémy, na což navazuje pasáž hodnotící, tedy pasáž, jejímž prostřednictvím autorka prezentuje své autorské závěry a nálezy.

Devátá kapitola je pak věnována možnému výukovému využití práce a metodologickým doporučením pro tento záměr.

Odkazovaná literatura je enormně bohatá a i kdyby si autorka za nic jiného ocenění nezasloužila (jako že si zaslouží), pak za práci s literaturou by se jí ocenění jistě mělo dostat. Literatura zahrnuje nejen vědecké monografie (zahraniční, cizojazyčné, prvorepublikové), ale i časopisecké příspěvky, právní předpisy a jurisprudenci a rovněž internetové odkazy.

Cíl práce, jak byl tento před zpracováním práce vymezen, se v zásadě podařilo naplnit. Práce je i přes zmiňované marginální výhrady zpracována kvalitně i z hlediska jazykového a splňuje všechny nároky,

• které jsou na diplomovou práci kladeny metodologickou literaturou, a to jak z hlediska formálního, tak rovněž i z hlediska obsahového. Pedagogický přínos práce je neopomenutelný a pokud by se podařilo uvést do praxe výuku zpracované problematiky, bude to mít jistě pozitivní dopady na odborné profily absolventů středoškolského vzdělávání. Celkově lze práci hodnotit jako práci zpracovanou na nadprůměrné úrovni a vedoucí diplomové práce doporučuje, aby práce byla přijata k obhajobě.

S odvoláním na shora uvedené navrhuje vedoucí diplomové práce hodnocení práce stupněm **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 12. 5. 2010

Stanislav Sádovský

V rámci obhajoby doporučuji s ohledem na poměrně specializované zahraniční téma položit následující otázky spíše obecně-tuzemského charakteru:

1. Jaké je vzájemný vztah státu a práva?
2. Proč je dělba moci uplatňována jako relativní a proč nedochází k absolutnímu oddělení jednotlivých složek státní moci, neboť je zřejmé, že takové absolutní oddělení by bylo výraznější pojistkou proti koncentraci státní moci a jejímu zneužití?